

Bijdragen Gemeentenuws 2024-1

1. Voortgang alleenverdienersproblematiek

Ongeveer 6.400 huishoudens hebben onbedoeld een lager besteedbaar inkomen dan een vergelijkbaar huishouden met een volledige bijstandsuitkering. Een samenloop van fiscaliteit, sociale zekerheid en toeslagen pakt voor een groep inwoners nadelig uit, waardoor zij toeslagen mislopen. Als gevolg hiervan hebben zij een lager besteedbaar inkomen dan een vergelijkbaar huishouden met een volledige bijstandsuitkering en ligt dit inkomen onder het bestaansminimum (de op de leefsituatie van toepassing zijnde bijstandsnorm plus maximale toeslagen). Het kabinet heeft op 18 december 2023 de Tweede Kamer geïnformeerd over de voortgang van de aanpak om dit op te lossen. Lees [hier](#) de Kamerbrief.

Het ministerie van SZW werkt aan een tijdelijke regeling waarbij gemeenten in de periode 2024-2027 jaarlijks een vast bedrag uitkeren aan de betreffende huishoudens. Het kabinet heeft hiervoor middelen vrijgemaakt. Een structurele oplossing via belastingwetgeving is voorzien in 2028. Deze wordt de komende maanden uitgewerkt en een wetsvoorstel hiertoe wordt in september ingediend bij de Tweede Kamer. In afwachting van de tijdelijke regeling, kunnen gemeenten huishoudens maandelijks compenseren via de individuele bijzondere bijstand. Gemeenten ontvangen later in 2024 hiervoor middelen. Het ministerie van SZW heeft gemeenten in maart 2023 een [handelingsperspectief](#) gegeven.

Proactieve benadering

Op 6 juli 2023 heeft de Tweede Kamer de [motie Warmerdam c.s.](#) aangenomen. Deze motie roept het kabinet op zich samen met gemeenten en sociaal raadslieden maximaal in te zetten om huishoudens proactief te benaderen. De betreffende huishoudens worden per brief geattendeerd op hun mogelijke recht op individuele bijzondere bijstand. Gemeenten kunnen huishoudens aanschrijven die zij in beeld hebben vanuit hun eigen backofficesystemen. Aanschrijven en daarbij wijzen op een mogelijk recht op individuele bijzondere bijstand past binnen de kaders van de Participatiewet. Huishoudens automatisch en zonder aanvraag bijzondere bijstand verlenen past hier niet binnen. De minister voor Armoedebeleid, Participatie en Pensioen roept gemeenten op om reeds bij hen bekende alleenverdienershuishoudens proactief aan te schrijven, zoals is omschreven in de [handreiking](#).

2. Handelingsperspectief alleenverdieners: voortzetting in 2024

Het ministerie van SZW werkt aan een tijdelijke regeling waarbij gemeenten in de periode 2024-2027 jaarlijks een vast bedrag ambtshalve uitkeren aan de betreffende huishoudens. Dit gaat via een wijziging van de Participatiewet. In afwachting van de tijdelijke regeling, kunnen gemeenten huishoudens blijven ondersteunen via de individuele bijzondere bijstand. Binnen het huidige handelingsperspectief is de richtlijn dat gemeenten alleenverdieners maandelijks compenseren tot het bestaansminimum (netto-bijstandsnorm plus maximale toeslagen). Gemeenten kunnen deze aanpak in 2024 voortzetten tot het moment waarop de wetwijziging voor de tijdelijke regeling in werking treedt. Dit betekent dat gemeenten ook in en over 2024 alleenverdienende huishoudens (maandelijks) kunnen compenseren, totdat de tijdelijke regeling van kracht is. De overgang tussen de individuele bijzondere bijstand en de tijdelijke regeling wordt opgenomen in het wetsvoorstel. De VNG beoordeelt deze overgang in haar uitvoeringstoets bij het wetsvoorstel.

3. Handelingsperspectief alleenverdienersproblematiek: handreiking beschikbaar

Stimulansz heeft in opdracht van het ministerie van SZW een handreiking geschreven voor gemeenten over het handelingsperspectief bij de alleenverdienersproblematiek. Deze handreiking beschrijft de oorzaken en achtergrond van de problematiek, biedt handvatten en inspiratie voor beleidskeuzes en een stappenplan. In de bijlage bij de handreiking zijn modelteksten voor website

en brieven opgenomen. De handreiking is een groeidocument. In het voorjaar van 2024 volgt een update. [Hier](#) is de handreiking te vinden. [Hier](#) zijn de modelbrieven te vinden.

Heeft u suggesties voor verbetering van de volgende versie van de handreiking? Zoals bepaalde rekenvoorbeelden/casuïstiek, informatie die mist of onvoldoende helder is? Laat dit ambtelijk SZW weten via dit [adres](#). Let op: naderhand wordt beoordeeld welke inbreng verwerkt wordt in de handreiking. Er volgt geen reactie op uw bericht.

4. Handelingsperspectief alleenverdieners: budget voor gemeenten over 2023

Het Rijk heeft op [Prinsjesdag 2023](#) bekendgemaakt middelen te reserveren om gemeenten financieel in staat te stellen het handelingsperspectief voor de alleenverdienersproblematiek uit te voeren. Compensatie van de betreffende huishoudens gebeurt via de individuele bijzondere bijstand, inclusief actieve voorlichting in het kader van de motie Warmerdam c.s. De middelen voor de ondersteuning over 2023 ontvangen gemeenten via een decentralisatie-uitkering. Het macrobudget omvat ook uitvoeringskosten voor de actieve voorlichting in het kader van de motie Warmerdam c.s. De precieze verdeling van het macrobudget werkt het ministerie van SZW in samenwerking met de VNG uit. Afhankelijk van wanneer de gegevens voor de verdeling beschikbaar zijn, volgt de decentralisatie-uitkering via de mei-of de septembercirculaire 2024.

5. Handelingsperspectief alleenverdieners: ook voor huishoudens met alleen UWV-uitkering

Ook op huishoudens zonder (recht op) aanvullende bijstand kan het handelingsperspectief voor de alleenverdienersproblematiek, zoals beschreven in het [Gemeentenieuws van SZW 2023-I](#), van toepassing zijn. Tot de doelgroep alleenverdieners kunnen ook huishoudens behoren met een UWV-uitkering, maar zonder recht op aanvullende bijstand. Als gevolg van de problematiek kunnen deze huishoudens een dermate hoog bruto-inkomen hebben, dat er minder recht is op toeslagen. Zij leven dan van een besteedbaar inkomen (uitkering plus toeslagen) dat lager is dan wanneer zij een volledige bijstandsuitkering zouden ontvangen. Dit is een groep huishoudens waar de gemeente geen zicht op heeft vanuit de eigen administratie, maar die zich wel kan melden. Aan deze huishoudens dient de gemeente ook compensatie te verstrekken. Het Rijk werkt samen met het UWV, de Belastingdienst en het Inlichtingenbureau aan een lijst met alleenverdienende huishoudens. Op deze manier wordt de groep huishoudens zonder aanvullende bijstand ook zoveel mogelijk in beeld gebracht.

6. Vangnetconstructie ten behoeve van energietoeslag 2023

Gemeenten kunnen, net als over 2022, een energietoeslag 2023 uitkeren aan huishoudens met een laag inkomen. Ondanks de aangepaste verdeelsystematiek kan op gemeenteniveau verschil ontstaan tussen de gebruikte verdeelstatistiek en het werkelijke bereik. Daarom is een vangnetconstructie ingericht om een oplossing te bieden voor te grote afwijkingen (ten nadele van gemeenten). In dit bericht lichten we deze vangnetconstructie nader toe.

Gemeenten die een hoger bereik realiseren dan waarvoor zij budget hebben ontvangen, kunnen daarvoor een tegemoetkoming ontvangen. Het gaat daarbij om huishoudens met een inkomen tot 120% van het sociaal minimum. Er is voor het vangnet € 32,5 miljoen gereserveerd. De vangnetconstructie wordt via een decentralisatie-uitkering aan gemeenten uitgekeerd.

Uitgangspunten (zoals aangekondigd in SZW Gemeentenieuws 2023-3):

- De drempel voor toegang tot het vangnet is een overschrijding van ofwel 2% hoger bereik ofwel meer dan € 150.000 overschrijding van het budget. Het gaat daarbij om de drempel die als eerste overschreden wordt (% of €).

- Na overschrijding van de drempelwaarde wordt het volledige tekort vergoed.
- Er geldt bij de vergoeding een standaardopslag van 5% uitvoeringskosten.
- Bij overvraging van het voor het vangnet gereserveerde budget wordt de tegemoetkoming per gemeente naar rato bijgesteld.
- Bij onderuitputting van het voor het vangnet gereserveerde budget wordt het resterende budget over alle gemeenten verdeeld op basis van de verdeelsystematiek van de energietoeslag 2023.

Planning en nadere toelichting:

- De VNG doet in de periode mei/juni 2024 een uitvraag onder haar leden. Gemeenten die meer huishoudens hebben bereikt dan waarvoor ze budget hebben ontvangen, kunnen dan via de VNG dit signaal afgeven. VNG geeft deze signalen door aan een extern onderzoeksbureau.
- Dit bureau doet vervolgens in het derde kwartaal 2024 per individuele gemeente een plausibiliteitstoets. Daarbij gaat het om de vraag of de bereikte huishoudens binnen de beoogde doelgroep (120% sociaal minimum) vallen.
 - In beginsel is dit een lichte toets, waarbij met name op basis van de beleidsregels van gemeenten wordt getoetst.
 - Bij gemeenten die ook aan huishoudens met een hoger inkomen dan 120% sociaal minimum energietoeslag uitkeren, zal het bureau ook toetsen of de splitsing tussen de doelgroep boven en onder 120% sociaal minimum goed is gemaakt.
 - Wanneer het voor het vangnet gereserveerde budget wordt overvraagd, wordt een uitgebreidere plausibiliteitstoets uitgevoerd, waarbij meer aandacht is voor de werkelijke uitvoeringspraktijk.
- Het bureau brengt op basis van deze toetsing een advies uit aan SZW over de hoogte van de tegemoetkoming voor de onderzochte gemeenten.
- Het vangnet wordt via de decembercirculaire 2024 uitgekeerd.

7. Voorlopige bijstandsbudgetten 2024 gecorrigeerd

De voorlopige budgetten voor bijstandsuitkeringen en loonkostensubsidies 2024 zijn aangepast, omdat de onderliggende CBS-gegevens over huurwoningen in bezit van woningcorporaties niet in alle gevallen correct waren afgeleid. Bij een beperkt aantal gemeenten was een aantal woningen per abuis niet als corporatiewoning aangemerkt, waardoor de bijstandskans van de huishoudens in deze woningen in het verdeelmodel 2024 te laag is ingeschat. Dit heeft ertoe geleid dat het bijstandsbudget voor de betreffende gemeenten te laag is vastgesteld.

Het CBS heeft de microdata met betrekking tot de corporatiewoningen gecorrigeerd en op basis van de gecorrigeerde gegevens zijn de voorlopige budgetten 2024 herberekend. De gemeenten IJsselstein, Amsterdam, Nijmegen, Krimpenerwaard en Wageningen gaan er als gevolg van de correctie in budget op vooruit. Hierdoor daalt het budgetaandeel van alle andere gemeenten die deels of geheel objectief gebudgetteerd worden. Het gaat daarbij om kleine dalingen van maximaal 0,08%. De budgetten van kleine gemeenten (<15.000 inwoners) blijven ongewijzigd, omdat hun budgetten historisch worden bepaald.

Alleen de gemeenten die als gevolg van de correctie een hoger budget krijgen, hebben een nieuwe beschikking voor het voorlopige budget 2024 ontvangen. Voor de overige gemeenten wordt de lichte daling in het budgetaandeel in de definitieve beschikkingen 2024 verwerkt.

De aangepaste voorlopige budgetten 2024 en de online specificatie van de budgetten zijn [hier](#) te vinden.

8. Verantwoording overstijgende deel SPUK Onderwijsroute inburgering

Gemeenten ontvangen voor de bestedingen (zoals inkoop) van de onderwijsroute van het inburgeringsstelsel jaarlijks gelden via de Specifieke Uitkering (SPUK) Onderwijsroute (G13 in SiSa). Als een gemeente hieraan meer besteedt dan ze heeft ontvangen van het ministerie van SZW, dan kan ze die extra bestedingen in SiSa verantwoorden bij de SPUK Inburgeringsvoorzieningen (G10 in SiSa).

Er zijn twee SPUK's voor inburgeringsvoorzieningen. Eén voor inburgeringsvoorzieningen in het algemeen en één aanvullende uitkering voor de onderwijsroute. Soms besteden gemeenten in een jaar meer aan de onderwijsroute dan de gelden die ze daarvoor ontvangen via de SPUK Onderwijsroute. In de praktijk blijkt dat niet iedere gemeente er dan voor kiest om het overstijgende deel van die netto-bestedingen in SiSa te verantwoorden bij de SPUK Inburgeringsvoorzieningen. SZW wijst gemeenten erop dat dit wel een mogelijkheid is zoals vermeld in de toelichting van de ministeriële regeling van de Onderwijsroute.

9. Rekentool reserveringsregeling Wet Inburgering en Onderwijsroute jaar 2022

Voor de Specifieke Uitkeringen Inburgeringsvoorzieningen en Onderwijsroute publiceert het ministerie van SZW een [rekentool](#) ter indicatie van de reserveringsregeling voor gemeenten. De tool is gebaseerd op de verantwoordingsinformatie (SiSa) over 2022. Het instrument biedt inzicht in de definitief toegekende uitkeringen, verantwoorde bedragen en het niet-bestede deel van de uitkeringen dat naar het volgende kalenderjaar kan worden doorgeschoven.

Voor meer informatie over de twee SPUK's voor inburgering, mail naar Financieringwetinburgering@minszw.nl.

10. Handreiking Gegevensuitvraag Bbz (Bijstand voor zelfstandigen)

SZW heeft een [handreiking Gegevensuitvraag bij de Bbz-aanvraag](#) laten ontwikkelen. In de [Kamerbrief van 8 mei 2023](#) is deze handreiking aangekondigd. De handreiking is bedoeld om gemeenten te faciliteren en om te bevorderen dat gemeenten meer op gelijke manier het Bbz uitvoeren. Hierdoor moet de uitkomst van levensvatbaarheids- en vermogenstoetsen voor ondernemers voorspelbaarder worden. Stimulansz ontwikkelde de handreiking. Ze leverde deze per 1 december 2023 op. De handreiking staat op de site van Stimulansz. Ze gaat in op informatie die gemeenten moeten of kunnen uitvragen en waarom (need to know).

11. Kwikstart: regelzaken tool voor jongeren (16-27 jaar)

Wanneer jongeren bijna 18 jaar zijn, komen er veel zaken op hen af. Helemaal als ze er alleen voor staan. Om deze jongeren een steuntje in de rug te geven, is er Kwikstart. Stichting Kinderperspectief heeft een gratis app en website ontwikkeld voor jongeren tussen de 16 en 27 jaar waarmee jongeren verschillende regelzaken op een rijtje kunnen zetten. Via Kwikstart kunnen jongeren ook gratis en anoniem chatten of bellen met medewerkers van de Alles Oké? Supportlijn.

Naast landelijke informatie is er ook lokale informatie van de gemeente te vinden op Kwikstart. Alle gemeenten in Nederland hebben de mogelijkheid om gratis een eigen lokale pagina te vullen. Jongeren kunnen zo direct binnen hun eigen woonplaats zoeken hoe ze bijvoorbeeld een urgentieverklaring moeten aanvragen bij de gemeente of informatie kunnen opzoeken over lokale bijstandsregelingen.

Gemeenten die relevante informatie op Kwikstart willen plaatsen, kunnen contact opnemen met Kwikstart. Dat is te bereiken op het emailadres: info@kwikstart.nl.

Sinds kort staat de wezen- en nabestaandenuitkering op Kwikstart. Hier zijn regelingen zoals de

kinderbijslag, kindgebonden budget, aanvragen studiefinanciering en alle andere relevante regelzaken voor jongeren te vinden. We hopen met deze tool de jongeren te kunnen bereiken, zodat ze weten waar ze recht op hebben.

De bovenstaande informatie is te vinden op de post van SZW op [LinkedIn](#), [Facebook](#), [Instagram](#). We roepen gemeenten nadrukkelijk op deze informatie te delen op sociale media. Op LinkedIn, Facebook en Instagram is dat zonder meer mogelijk.